

MARTIN HEIDEGGER

BEVEZETÉS A METAFIZIKÁBA

Fordította VAJDA MIHÁLY

A fordítást az eredetivel egybevetette Boros Gábor

- I. A metafizika alapkérdése 3
 - II. A „lét” („lenni”) szó grammatikája és etimológiája 27
 - III. A kérdés, hogy miképpen létezik a lét: {mi a lét lényege}? 39
 - IV. A lét korlátozása 49
 - 1. Lét és létesülés 50
 - 2. Lét és látszat 51
 - 3. Lét és gondolkodás 60
 - 4. Lét és kellés 97
- Részletes tartalomjegyzék 103

Tartalomjegyzék

I. A metafizika alapkérdése	3
1. § A rangja szerint első, mert a legátfogóbb, a legmélyebb és legeredendőbb kérdés: „Miért van egyáltalán létező, nem pedig inkább a semmi?”	3
2. § A rangja szerint első kérdés kérdezése mint filozófia. A filozófia lényegének két félreértelmezése	6
3. § Az egészében vett létezőre történő kérdezés kezdete a görögöknél a φύσις alapszó jegyében	8
4. § A rangja szerint első kérdés mint metafizikai alapkérdés. Bevezetés a metafizikába mint bevezetés az alapkérdés kérdezésébe. Az előadások címének tudatos kétértelműsége	10
5. § A „Miért van egyáltalán létező, nem pedig inkább a semmi?” kérdés kibontása	11
a) A kérdező magatartás mint tudni akarás	11
b) A kérdőmondat nyelvi megfogalmazása. A vágás a kérdésben és a gyanú a „nem pedig inkább a semmi”-vel szemben	12
c) A kérdés nyelvi megfogalmazása mint a hagyomány tisztelete	13
6. § A létkérdés és a „logika”. A semmiről való igaz beszéd a gondolkodásban és a költésben	13
7. § A lerövidített kérdés tárgyalása szembeállítva a teljes kérdéssel. A „nem pedig inkább a semmi” lebegésbe hozza a létezőt	15
8. § A kérdezés mint annak a területnek a megnyitása, ahol a létező saját kérdésre méltó volta feltárul: a létező ingadozása nemlét és lét között	15
9. § A „létező” szó kettős jelentése. Lét és létező megkülönböztetésének látszólagos feleslegessége és az „alapkérdésnek” mint a lét alapjára vonatkozó kérdésnek a kétértelműsége	16
10. § Az „előkérdés” kibontása: „Mi a helyzet a léttel és létmegértésünkkel?”	17
11. § A kérdés közelebbi meghatározása: „Mi a helyzet a léttel? Vajon a lét pusztá szó vagy a Nyugat sorsa?”	19
12. § Tisztázzuk a tényt: a lét csak gőzös szó! A létre irányuló kérdés és az „ontológia”	20
13. § A metafizika alapkérdése és az előkérdés közötti viszony megvilágítása: Az előkérdés új fogalma – az elő-zetes és mint ilyen teljes egészében történelmi kérdés	21
14. § Filozófia és „történettudomány”	22

15. § A létkérdés önmagában történelmi kérdésének a Föld világtörténelméhez való belső hozzátartozása. A szellem fogalma és félreértelmezései	23
16. § A létfeledés tényének tényszerűsége mint a nyelvhez való hibás viszonyunk tulajdonképpeni alapja	25
II. A „lét” („lenni”) szó grammatikája és etimológiája	27
17. § A lét lényegének megvilágítása a nyelv lényegével való lényegszerű összefonódottsága szempontjából	27
18. § A „lét” („lenni”) szóalakja: verbalsubstantivum és infinitivus	28
19. § Az infinitivus	29
a) A nyugati grammatika eredete a görög nyelvre vonatkozó görög megfontolásokból: ὄνομα és ῥήμα	29
b) A πτωσις (casus) és ἑγκλισις (declinatio) görög értelme	30
20. § A görög létértelmezés: A lét mint állandóság φυσις és οὐσια kettős értelmében	30
21. § A görög nyelvértelmezés	32
a) Az infinitivus mint a már-előttebe-nem-hozása annak, amit a verbum különben nyilvánvalóan megtesz	33
b) Az εἶναι görög szó infinitivusa	34
c) A legáltalánosabb üresség megszilárdulása és tárgyiasulása	34
22. § A „lenni” verbum három töve és az egységre irányuló kérdés	35
23. § A „lét” szó kettős megtárgyalásának eredménye: A szó üressége mint egybemosódás és összekeveredés	37
III. A kérdés, hogy miképpen létezik a lét: {mi a lét lényege}?	39
24. § Az elháríthatatlan tényszerűség: A lét megértése és mégsem-megértése	39
25. § A „lét” a legrendkívülőbb, csak a semmivel hasonlítható össze	39
26. § A lét „általánossága” és a „létező” mint „különös”. A létmegértés szükségképpeni folyamatjellege	41
27. § Az alapkísérlet: A létmegértés nélkülözhetetlensége: Létmegértés nélkül nincsen mondás, mondás nélkül nincsen emberlét	42
28. § A létmegértés mint az emberi jelenvalólét „alapja”	42
29. § A lét megértése és maga a lét mint minden kérdés legkérdésesebbje. A lét értelmére irányuló kérdés	43
30. § Visszatekintés az eddigi megfontolásokra: A közömbös tényről a legkérdésesebb esemény felé történő döntő lépés	43

31. § A „lét” szónak valamennyi a „létezőt” illető szóval szembeni kitüntetése: lét és szó lényegi értelemben egymásra utalt	44
32. § Létmegértésünk sajátos meghatározottsága és a lét felől jövő hozzáillesztett útmutatása. A „van” – különféle példákon ábrázolva	45
33. § A „van” jelentéssokfélesége. A létnek az állandó jelenlét (οὐσία) értelmében vett megértése a „van”-ból	46
IV. A lét korlátozása	49
34. § A lét mondásának megkülönböztetésekben (lét és...) formulává vált módjai	49
35. § A létnek mással szembeni megkülönböztetését illető hét irányadó pont	49
1. <i>Lét és létesülés</i>	50
36. § Lét a létesüléssel szembeállítva. Parmenidész és Hérakleitosz: Lét – az állandó belső önmagába gyűjtött megbízhatósága	50
2. <i>Lét és látszat</i>	51
37. § E megkülönböztetés magától értetődősége és szokványossága – eredendő elválásuk és összetartozásuk meg nem értése. A látszat módjai	51
38. § Lét és látszat belső összefüggése. A görögül értett »lét« mint φύσις, a felnyíló-időzítő működés és látszó megjelenés	52
39. § Φύσις és ἀλήθεια egyedülálló lényegi összefüggése – az igazság hozzátartozik a lét lényegéhez	53
40. § A δόξα többértelműsége – harc a létért a látszat ellen	54
41. § Lét és látszat harcának költői megformálása a görögöknél	55
42. § A látszat hozzátartozása a léthez mint megjelenéshez. A tévesség mint lét, el-nem-rejttség és látszat összeszövődöttsége	56
43. § A gondolkodás a filozófia kezdetén (Parmenidész) mint a három – a léthez és az el-nem-rejttséghez, a nemléthez, valamint a látszathoz vezető – út megnyitása	57
44. § „Lét és látszat” – „lét és létesülés” elválásának belső összetartozása	59
3. <i>Lét és gondolkodás</i>	60
45. § E megkülönböztetés kitüntetése és történelmi jelentősége	60
46. § A „gondolkodás” körülhatárolása. Gondolkodás mint elé-állítás	61
47. § A „logika” és eredete	62
48. § Λόγος és λέγειν eredeti jelentése	63
49. § Annak bizonyítása, hogy λόγος és φύσις a nyugati filozófia kezdetén belsőleg összefügg. A λόγος fogalma Hérakleitosznál	65

50. § Az eredendő egységben lévő φύσις és λόγος elválásának belső szükségszerűsége és lehetősége. A λόγος Parmenidészénél és az „ősmondatt”	69
51. § Az emberlét meghatározása magának a létnek a lényegéből Parmenidész mondásában: Lét és felvétel lényegi összetartozásának története	71
52. § A gondolkodói költés mint az emberlét lényegi megnyitása. Szophoklész <i>Antigonéja</i> első kardalának értelmezése három menetben	74
a) Az első menet: A leghátborzongatóbban otthontalan lényegének belső körvonalai, működésének és küldetéses sorsának területei és kiterjedése	76
b) A második menet: Az ember mint a leghátborzongatóbban otthontalan létének kibontása	78
c) A harmadik menet: A tulajdonképpeni értelmezés mint a kimondatlan mondása. A történelmi ember jelenvaló-léte mint rés, amely megnyitja a létet a létezőben – a köz-játék (közbeesés)	82
53. § Parmenidész mondásának újabb értelmezése Szophoklész kardalának fényében: νοεῖν és εἶναι összetartozása mint τέχνη és δίκη kölcsönös vonatkozása. Az el-nem-rejtettség mint hátborzongató otthontalanság. A felvétel mint döntés. A λόγος mint szükség és mint a nyelv alapja	83
54. § Az ember lényegének kezdeti értelmezése φύσις=λόγος ἄνθρωπον ἔχων-ként, ellentétben a későbbi formulával: ἄνθρωπος=ζῶον λόγον ἔχον	88
55. § Λόγος és φύσις szétválása és a λόγος léttel szembeni elsőbbsége. A λόγος a lét ítélőszékévé, a φύσις οὐσία -vá lesz	90
a) A φύσις ἰδέα-vá lesz: ἰδέα mint lényegi következmény magává a lényeggé lesz. Az igazság helyességé lesz. A λόγος ἀπόφανσις-szá és a kategóriák eredetivé lesz	90
b) A φύσις és λόγος eszmévé és kijelentéssé alakulásának oka: az el-nem-rejtettség beomlása – az ἀλήθεια nem alapozható meg a lét szükségletében	94
56. § Utalás az el-nem-rejtettség beomlásának történetére annak történelmi lefolyásában: az igazság átigazítása „helyességgé” az οὐσία igazságának berendezkedése következtében	95
4. Lét és kellés	97
57. § A kellés a lét ellentétévé lesz, mihelyt a lét eszmeként határozódik meg. Az ellentét kialakulása és kiteljesedése. Az értékfilozófia	97
58. § A négy megkülönböztetés összefoglalása a megadott hét iránypont szempontjából	99
a) A létnek a négy elváláson végigvonuló alapkaraktere: állandó jelenlét, ön mint οὐσία	100
b) A létre irányuló kérdés a semmivel való szembenállásból elindulva mint a nihilizmus leküzdése felé tett első lépés	100
c) Annak szükségszerűsége, hogy a létet lehetséges lényegének egész szélességében újonnan tapasztaljuk. A négy elválás által bekerített lét átalakulása minden létező körülhatároló körévé és alapjává: lét és létező megkülönböztetése mint az eredendő elválás	101
59. § Az ember lényege (a jelenvaló-lét) mint a lét helye. „Lét és idő”: az idő mint a lét értelmezésének pályája	102